

Dosarul nr. 2ra-222/22
2-11015849-01-2ra-22022022

Instanța de fond: Judecătoria Cahul, sediul central – M. Bușuleac
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul – G. Vavrin, I. Dănăilă, T. Berdilă

ÎNCHEIERE

13 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Agenția Relații Funciare și Cadastru împotriva lui Vasili Cozlov și Feodora Cozlov, intervenienți accesorii Centrul pentru Drepturile Omului, Ministerul Economiei și Ministerul Finanțelor privind exproprierea terenului agricol,

împotriva deciziei din data de 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul prin care s-au respins apelurile declarate de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor, s-a menținut hotărârea din 12 ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul central,

constată:

La 06 decembrie 2011 Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de chemare în judecată, concretizată ulterior, împotriva lui Vasili Cozlov și Feodorei Cozlov, prin care a solicitat exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6727 ha, cu număr cadastral xxxxx, deținut cu drept de proprietate privată de către Vasili Cozlov, în folosul statului, cu achitarea unei despăgubiri în mărime de 42 612,91 lei din contul bugetului de stat. (f.d. 1-2, 74-75, vol.I)

În motivarea cererii de chemare în judecată Agenția Relații Funciare și Cadastru a invocat că în conformitate cu Legea nr. 176-XVI din 10 iunie 2008 privind declararea utilității publice a lucrărilor de interes național, terenul agricol cu numărul cadastral xxxxx, cu suprafața totală de 0,6727 ha, amplasat în satul Giurgiulești, raionul Cahul, proprietate privată a lui Vasili Cozlov, face parte din terenurile suspendate exproprierii pentru cauză de utilitate publică de interes național, pentru construcția Portului Internațional Giurgiulești.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009 cu privire la unele măsuri privind asigurarea activității Portului Internațional Liber Giurgiulești, Agenția Relații Funciare și Cadastru a fost împuternicită să asigure prin intermediul

întreprinderilor subordonate, realizarea prevederilor Legii nr. 176-XVI din data de 10 iunie 2008 precum și asigurarea controlului comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor expropriațiilor la propuneri de expropriere.

Astfel, în baza art. 9 din Legea nr. 488-XVI din 08 iulie 1999 și conform Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009, Agenția Relații Funciare și Cadastru, prin scrisoarea nr. 36-01-08/1670 din 18 august 2010 a prezentat lui Vasili Cozlov oferta de expropriere a terenului agricol, cu suprafața totală de 0,6727 ha, la prețul de despăgubire în suma de 42 612,91 lei, determinat în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

În conformitate cu art. 17 alin. (1) din Legea nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute la poziția a II-a din anexă.

Agenția Relații Funciare și Cadastru a relatat că Vasili Cozlov este împotriva ofertei de expropriere scrisă și înregistrată cu nr. C-304/10 din 28 septembrie 2010. Respectiv, în temeiul art. 11 din Legea nr. 448 din 08 iulie 1999 și Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009, Vasili Cozlov a fost invitat pentru data de 27 octombrie 2010 la ședință pentru soluționarea întâmpinării. În cadrul ședinței de soluționare a întâmpinării, Vasili Cozlov a solicitat schimbarea terenului expropriat cu teren echivalent cu amplasarea în municipiul Chișinău. Părțile au ajuns la un acord comun că, pentru a lua decizia în fond asupra subiectului este necesară o examinare suplimentară și consultarea cu Guvernul privind posibilitatea oferirii unui alt teren agricol.

În urma consultărilor cu organele administrației publice, Comisia nu a acceptat întâmpinarea lui Vasili Cozlov și prin oferta repetată din 06 iunie 2011 a propus acesteia în schimb unul din următoarele terenuri echivalente amplasate în satul Sadova, raionul Călărași, satul Sculeni raionul Ungheni, satul Plopi, raionul Cantemir și satul Cairaclia, raionul Taraclia, însă, prin întâmpinarea din 13 iulie 2011 Vasili Cozlov a invocat dezacordul total cu oferta repetată.

Prin procesul-verbal al Comisiei nr. 5 din 26 iulie 2011 s-a constatat că nu s-a ajuns la un acord comun cu Vasili Cozlov și actele urmează să fie expediate în adresa Agenției Relații Funciare și Cadastru, pentru soluționarea exproprierii prin intermediul instanței de judecată.

Judecătoria Cahul prin încheierea din 05 iunie 2012 a atras în proces, în calitate de intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei și Centrul pentru Drepturile Omului.

Prin hotărârea din data de 12 ianuarie 2021 a Judecătoria Cahul, sediul central s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de către Agenția Relații Funciare și Cadastru, s-a expropriat pentru cauză de utilitate publică de interes național, în folosul statului, terenul agricol cu suprafața de 0,6727 ha, cu numărul cadastral xxxxx, proprietate a lui Vasili Cozlov și Feodorei Cozlov cu încasarea în mod solidar în folosul lui Vasili Cozlov și Feodorei Cozlov, din bugetul de stat a sumei de 302 715 lei și în folosul lui Vasili Cozlov, cu titlu de cheltuieli de judecată, suma de 1 550 lei. (f.d. 181,184-190, vol.I)

Hotărârea instanței de fond a fost contestată cu apel, în termen, de către Ministerul

Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru. (f.d. 192,193, vol.I)

Curtea de Apel Cahul prin decizia din data de 02 decembrie 2021 a respins apelurile declarate de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor, a menținut hotărârea din data de 12 ianuarie 2021 a Judecătoria Cahul, sediul central. (f.d. 247,248-256, vol.I)

Pentru a decide astfel instanțele au constatat că Vasili Cozlov și Feodora Cozlov dețin în proprietate terenul agricol cu suprafața de 0,6727 ha, cu numărul cadastral xxxxx, amplasat în satul Giurgiulești, raionul Cahul, care în temeiul Legii nr.176 din 10 iulie 2008 privind declararea utilității publice a lucrărilor de interes național de construcție a Portului Internațional Liber Giurgiulești este supus exproprierii pentru cauză de utilitate publică de interes național.

Instanțele de judecată în susținerea soluțiilor sale au rețut prevederile art. 46, alin. (1) și (2), din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate. Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Statul, prin intermediul Agenției Relații Funciare și Cadastru la stabilirea cuantumului despăgubirii de expropriere a terenului agricol pentru cauză de utilitate publică, a propus lui Vasili Cozlov și Feodorei Cozlov suma de 42 612,91 lei. Instanțele ierarhic inferioare, însă, au considerat că cuantumul despăgubirii propus de Stat nu constituie o dreaptă și echitabilă despăgubire, mai mult, cuantumul despăgubirii nu constituie valoarea reală a terenului agricol pe care ultimii ar fi obținut-o în cazul vinderii terenului la prețul liber de piață, și nici drepturile patrimoniale, care putea fi obținute de către pârâți în rezultatul exploatării potrivit destinației a terenului agricol.

În acest context instanțele de judecată au concluzionat că suma de 302 715 lei constituie o despăgubire dreaptă și echitabilă, reieșind din prețul de 4 500 lei pentru un ar de pământ.

Argumentul privind necesitatea dispunerii de către instanța de fond a efectuării unei expertize pentru stabilirea valorii terenului litigios a fost respins de instanța de apel ca declarativ. La caz, prin încheierea Judecătoria Cahul din 04 octombrie 2013 a fost dispusă efectuarea expertizei în comisie, pentru stabilirea valorii reale a terenului cu numărul cadastral xxxxx, situat în extravilanul satului Giurgiulești, raionul Cahul, proprietate privată lui Vasili Cozlov, cu participarea în comisie a câte un reprezentant din partea participanților la proces, cu stabilirea achitării serviciilor pentru efectuarea expertizei de către stat. Expertiza judiciară privind evaluarea prețului real al terenului litigios nu a fost efectuată din cauza neachitării de către Agenția Relații Funciare și Cadastru a serviciilor de efectuare a expertizei.

În acest context instanța de apel a menționat că neachitarea pentru serviciile de efectuare a expertizei nu poate fi pusă pe seama lui Vasili Cozlov și Feodorei Cozlov. Mai mult, nici instanța de fond nu avea obligația de a dispune efectuarea repetată a expertizei, în lipsa unei astfel de solicitări a părților.

Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs atât de către Ministerul Finanțelor, cât și de către Agenția Relații Funciare și Cadastru, care au solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond în partea încasării despăgubirii în sumă de 302 715 lei. (f.d. 5-9,15-17, vol.II)

În motivarea recursurilor s-a indicat că atât instanța de apel, cât și instanța de fond

au aplicat și interpretat eronat legea materială și cea procedurală.

Autoritățile recurente au menționat că instanțele de judecată în lipsa unui raport de expertiză emis conform legii, au apreciat în mod unilateral valoarea terenului vizat. Faptul că expertiza stabilită de instanța de judecată nu a avut loc deoarece Agenția Relații Funciare și Cadastru nu a achitat costul expertizei, nu înlătură obligația legală ca în cadrul procesului să fie realizată expertiza respectivă în conformitate cu legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică.

În conformitate cu art. 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 02 decembrie 2021, expediată participanților la proces la data de 27 decembrie 2021. (f.d. 257, vol. I) Confirmare privind recepționarea copiei deciziei instanței de apel la materialele dosarului lipsește.

În aceste circumstanțe Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru au contestat cu recurs decizia instanței de apel la 24 ianuarie 2022 și respectiv 01 martie 2022, în termen.

Examinând admisibilitatea recursurilor, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererile de recurs formulate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru sunt inadmisibile, pentru motivele ce succed.

Verificând motivele de casare, invocate în recursuri, completul Colegiului atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă, nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul de admisibilitate reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Urmează a fi reiterat că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu prevederilor art. 432, alin. (1) din Codul de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului menționează că recursurile în cauză conțin obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, Colegiul reține că argumentele invocate de către recurenți nu pot constitui temei de admisibilitate a recursurilor deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru, ca fiind inadmisibile.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431, alin. (1) și (2), art. 433, lit. a), 440, alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile, declarate de către Ministerul Finanțelor și Agenția Relații Funciare și Cadastru, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas